

PAGINA 3

'Het recht op beledigen bestaat niet'

PAGINA 5

'Wij zijn de Galliërs van Den Haag'

PAGINA 8

'Oude woorden hebben nog steeds draagkracht'

VERDER: De kogels vlogen Hamid om de oren ■ Partijprogramma's onder de loep ■ Radicale gastvrijheid in Morgenstond ■ Kerk en theater hebben overeenkomsten

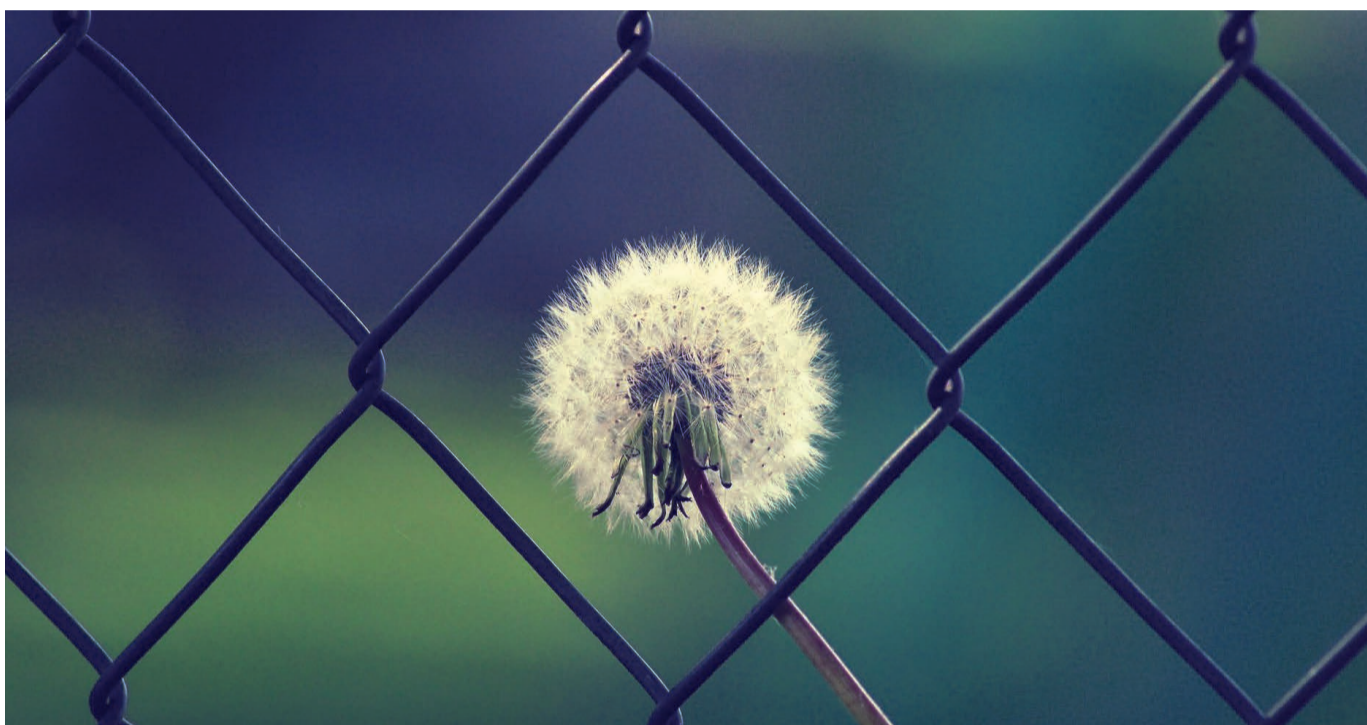
De Nationale Nieuwjaarszegen

Theoloog des Vaderlands Almatine Leene spreekt de Nationale Nieuwjaarszegen uit over alle Nederlanders in een speciaal tv-programma vanuit de Kloosterkerk: een nieuwe Haagse traditie.

Op de eerste zondag van het nieuwe jaar start de EO met deze nieuwe traditie. De Nationale Nieuwjaarszegen wordt omlijst door dans, kunst en muziek. Het is een samenwerking van de EO met *Kerk in Den Haag*, de Kloosterkerk en de Vermeulen Brauckman Stichting.

'Op hoop van zegen' is een uitspraak die we gebruiken als we de moed zoeken om aan iets te beginnen waar we weinig vertrouwen in hebben. Het jaar 2020 heeft ons op veel fronten verrast en onzeker gemaakt over de toekomst. Iemand zegenen betekent letterlijk: die persoon 'het goede toezeggen'. Met behulp van een bijbelverhaal, drie kunstuitingen en haar eigen visie op de Nederlandse samenleving zal Almatine Leene ons het goede toezeggen en moed inspreken om het nieuwe jaar in te gaan. Met de nieuwjaarszegen starten we een nieuwe traditie waarin kunst en bijbelverhalen op een nieuwe manier worden ingebed in de oude traditie van het zegenen.

ZONDAG 3 JANUARI NPO 2, 11.55 UUR.
INFO: KERKINDENHAAG.NL/NIJEUWJAARSZEGEN

Ook wie zich in eenzaamheid of angst voelt opgesloten, wil het goede toegewenst krijgen: een vrij, gezegend 2021.

Nieuwe Theoloog des Vaderlands Almatine Leene

Theologie krijgt kleur op de wangen

Almatine bij haar kerk in Hattem 'De open poort'. De toga droeg zij in Zuid-Afrika.

Almatine Leene heeft een bewogen jaar achter de rug. Ze werd de eerste vrouwelijke predikant binnen de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt en is verkozen tot Theoloog des Vaderlands.

De 36-jarige Almatine Leene moet zich wel even in de arm knijpen. Zestien jaar studie, gevolgd door een predikantschap in Zuid-Afrika – geen rustige inburgering. Van discussiestuk werd ze tot pronkstuk; daar had ze niet naar gesolliciteerd. Het werd een emotionele achtbaan. De Vrijgemaakt Gereformeerde Kerk in Hattem (De Open Poort) vroeg haar als predikant. In haar kerk is zij de eerste vrouw in het ambt. Deze kerk ontstond in 1944 na een breuk binnen de Gereformeerde Kerken in Nederland.

In Hattem mocht ze haar pasgeboren zoon dopen en diezelfde maand werd ze tot 'Theoloog des Vaderlands' gekozen. Ze is daarmee de opvolger van Samuel Lee, die in januari 2020 door *Kerk*

in Den Haag werd geïnterviewd. Op 3 januari mag ze in de Haagse Kloosterkerk de nieuwjaarszegen uitspreken voor alle Nederlanders. Als het aan *Kerk in Den Haag* ligt, wordt dit een nieuwe jaarlijkse traditie. Almatine Leene ziet ernaar uit in onze van God vervreemde, seculiere cultuur woorden en gesprekspartners te zoeken die kloven helpen dichten. Want wat weten we nu eigenlijk van elkaar? Als nieuwkomer in Zuid-Afrika ervoer ze hoe eenzaam je bent. Het 'vakantiegevoel' maakte al snel plaats voor vervreemding. Wat blijf je lang een 'vreemdeling', wat een vooroordeel – aan beide kanten – moeten er opgeruimd worden! Zoals het vreemdelingen hier overkomt, merkte ze dat ze haar Nederlandse nationaliteit niet kon opgeven. Je hebt echt iets te brengen, maar wil men je ontvangen? Dat is niet alleen een kwestie van gewoonten, maar het heeft ook te maken met bureaucratische drempels.

Stroperige instanties

Voor Almatine gaat de loper uit, maar haar Zuid-Afrikaanse echtgenoot weet nog steeds niet of hij blijven mag. Almatine belt en schrijft met stroperige instanties en dan spreekt zij de taal en weet ze de weg in het oerwoud. Als het gaat om ruimte maken – ook in jezelf – voor de vreemdeling, is Almatine weinig enthousiast over formele ontmoetingen. 'Ga samen iets aanpakken! Durf gesprekken aan op inhoud. Want vooroordelen verdampen niet, die leren we af in de ontmoeting.' Kernwoord voor Leene is 'diversiteit',

vanaf het begin door God in de schepping gelegd. Komend uit een mild-orthodox milieu kostte het even om die diversiteit te omarmen, ook waar het bijvoorbeeld homoseksualiteit betrof. 'Niet onze etiketten bepalen ons mens-zijn, maar dat we naar het beeld van God geschapen zijn. Juist met Kerst staan we erbij stil dat het om ware menselijkheid gaat.'

'Wat moeten er veel vooroordelen opgeruimd worden'

Leene zal dit jaar regelmatig op de kansel staan. Hoe ziet ze de toekomst van de preek? Zonder aarzelen: 'De traditionele monoloog, dat kan niet meer. Maar naar verdieping zoeken vanuit de bijbeltekst, dat is prachtig! We moeten de vraag durven stellen: waarom geloof ik en de ander niet? Waarom capituleren we niet? In deze coronatijd is het een extra uitdaging de hoop handen en voeten te geven. Eigenlijk gaat het erom dat we authentiek durven zijn.' En nu maar hopen dat de zegen voor stad en land vanuit de Kloosterkerk ook Haagse harten zal inspireren. Leene ontdekte in Zuid-Afrika de veelkleurigheid van het geloof. En met theologen als Samuel Lee en Almatine Leene krijgt de theologie gelukkig ook weer wat kleur op de wangen.

ROB VAN ESSEN

Een frisse kijk op geluk en zingeving

Pionierskerk LUX houdt een avond over de vraag hoe geluk en zingeving met elkaar samenhangen. Het is een gesprek tussen Lex Bohlmeijer, journalist van digitaal dagblad *De Correspondent*, rabbijn Marianne van Praag, coach Guy Wijnen ('De Kwekerij', Amsterdam) en een geestelijk verzorger.

DO. 28 JAN. 20-22 U. WAALSE KERK, NOORDEINDE 25.
OPGAVE (30 PLAATSEN BESCHIKBAAR) VIA: LUXDENHAAG.NL

Samenwerking Maranathakerk en Koninklijk Conservatorium

Jonge organisten kicken op trucs en ongewone geluiden

Moderne componisten zoeken doorlopend nieuwe inspiratiebronnen. Studenten van het Haagse conservatorium duiken daarvoor de kerk in.

Niet alleen uit Nederland, maar uit alle delen van de wereld komen ze, van Ierland tot Nepal. Zes studenten van het Koninklijk Conservatorium schrijven de komende maanden een muziekstuk voor orgel. De organist van de Maranathakerk, Bert van Stam, voert de werken komend voorjaar uit tijdens een concert.

De studenten, allemaal gevorderde leerlingen van de compositieafdeling, kregen onlangs les over de mogelijkheden van een kerkorgel. Welke klanken kun je allemaal produceren? Twee uur lang demonstreerde Bert van Stam aan de speeltafel de registers. Hij liet bekende

beladden. Zelfs je knokkels kunnen geluid voortbrengen, liet de organist zien, door ritmisch op de grote houten kast te tikken. Lekker kleppen op de houten pedaaltoetsen, ook zo iets. Zelfs een onverwacht stiltemoment na een akkoord kan passend zijn. Van Stam, relativerend: 'In de moderne muziek is alles al een keer gedaan. Denk niet dat je nog origineel bent. Maar sommige vondsten kunnen in een compositie zeker effectief zijn.'

Ierse mythologie

De jonge componisten waren duidelijk geïnspireerd, toen ze weer van de orgelgalerij waren afgedaald en in de hal van de kerk even napraatten. 'Ik hou van de grandeur van het orgel', zei Richard. Hij wil in zijn stuk de sfeer van de Ierse mythologie verwerken. Nirantar ziet parallellen met elektronische muziek, die hij wil uitwerken. Franky kent orgelmuziek uit de kerk en wil zich werpen op verrassende klanken. Hetzelfde gaat Jamie doen. Spelen met boventonen, en geluiden dempen en weer laten aanzwellen, dat fascineert hem. 'Alsof je een deken van een luidspreker aftrekt.'

Docent Guus Janssen noemt de

Conservatoriumstudenten laten zich inspireren door organist Bert van Stam. FOTOGRAF: JAN GOOSSENS

'Denk niet dat je origineel bent'

muziekliteratuur uit verschillende eeuwen horen. Van fluweelzacht tot 'tutti'. De studenten luisterden met gespiste oren.

Vooraf bij het onderdeel 'trucs en ongewone geluiden' veerden ze op. Bijvoorbeeld wanneer een register half open werd getrokken. Of wanneer twee volle armen op de toetsen

samenwerking van de Maranathakerk met het conservatorium een welkom onderdeel van de opleiding. Componeren voor orgel nodigt de jongeren uit om hun muzikale blik te verbreden. 'Ze leren bij ons klankkleuren te analyseren. Een instrument als het pijporgel is daar uitstekend geschikt voor.' Dat Haagse componisten in één stijl leren werken, zoals het

conservatorium vroeger de 'school' van docent Louis Andriessen kende, is trouwens wel voorbij. De voorkeuren waaieren alle kanten uit. Sommige studenten werken in *minimal* stijl, andere gaan de kant op van popmuziek of synthesizermuziek, of komen met uitgesproken grillige stukken voor de dag. Janssen: 'Als ik lesgeef, ontmoet ik elk uur een totaal ander mens. Erg boeiend.'

Die variatie in stijl en klanken kan Bert van Stam, die overigens zelf ook componeert, ook verwachten. Zes keer een stuk van zo'n tien minuten krijgt hij dit voorjaar op de lessenaar. Hij heeft er zin in. 'Al zal ik er ongetwijfeld nog flink op moeten studeren.'

JAN GOOSSENS

advertenties

want met afscheid begint herinnering

Voor een waardevol afscheid met zorg en respect afgestemd op ieders persoonlijke wensen.

Van Der Helm & Schols
uitvaartzorg

Veenweg 14, Nootdorp
Damlaan 64, Leidschendam
Ina Boudier-Bakkerstraat 5, Delft
De Sillestraat 182, Den Haag

070-3202040 - www.vdhuz.nl - 015-3101643

ENGELN & SPOOR
UITVAARTVERZORGING

VERZORGD, CORRECT, STIJLVOL

Engelen & Spoor Uitvaartverzorging richt zich op het verzorgen van uitvaarten in Den Haag en omstreken. Wij hebben jarenlange ervaring in traditionele, religieuze en eigentijdse uitvaarten en staan garant voor een verzorgde, correcte en stijlvolle uitvoering van de uitvaart.

U KUNT ONS 24 UUR PER DAG, 7 DAGEN PER WEEK BEREIKEN: (070) 350 70 00
INFO@ENGELNENSPOOR.NL - WWW.ENGELNENSPOOR.NL

HET CLINGENDAELHUIS - BENOORDENHOUTSEWEG 279 - 2596 BJ DEN HAAG

Firma A. H. Kerkhof & Zn
Uitvaartzorg sinds 1892

Dienstverlening op maat door uitvoering van:

- levensbeschouwings- en geloofsgebruiken en individuele wensen

Uitvaartcentra naar uw keuze met ons advies, bijvoorbeeld:

- Ad Patres Frederik Hendrikslaan 7 's-Gravenhage (Statenkwartier)
- diverse andere uitvaartcentra in 's-Gravenhage en omstreken
- bij begraafplaats of crematorium

Thuisopbaring volgens uw wensen met de juiste zorg en middelen

Groot Hertoginnelaan 227
2517 ET 's-Gravenhage
firma@kerkhof-uitvaartzorg.nl

070 345 16 76
www.kerkhof-uitvaartzorg.nl

Zorgvuldige aandacht en professionaliteit, al vier generaties een familietraditie

Communicatie-expert Willem van der Meiden met pensioen

'Kerken mogen met parels pronken'

Theoloog en verhalenverteller Willem van der Meiden werkte achttien jaar als communicatieadviseur, eerst bij de Haagse Diaconie en vervolgens vanaf de oprichting in 2004 bij Stek. Eind november ging hij met pensioen.

Naast communicatieadviseur bij Stek – de uitvoeringsorganisatie van de Protestantse Diaconie – was Willem van der Meiden (hoofd)redacteur van verschillende bladen op het gebied van christelijke spiritualiteit en zingeving. Nog steeds schrijft hij voor het tijdschrift *Volzin*. De combinatie van theologie en communicatie is voor hem heel vanzelfsprekend. Zijn Stek-collega's konden hem niet blijer maken dan door 'een pond tekst op zijn bureau te storten'; hij maakte er wel iets leesbaars van.

Met veel plezier kijkt hij terug op zijn jaren bij Stek. Op de vraag naar mooie en bijzondere momenten komt al snel het kerkasiel naar boven. Eind 2018, begin 2019 bood de Protestantse Kerk Den Haag in buurt-en-kerkhuis Bethel drie maanden lang kerkasiel aan het Armeense gezin Tamrazyan. Van der Meiden: 'Daar waren veel mensen bij betrokken, maar Stek is wel een belangrijke motor geweest. De belangstelling was enorm, ook wereldwijd.'

Pareltjes opdiepen

Maar hoe belangrijk en gezichtsbepalend het kerkasiel ook was, voor Van der Meiden blijkt de kracht van Stek vooral uit de verhalen over de dagelijkse praktijk van medewerkers en vrijwilligers. 'Pareltjes' noemt hij die kleine maar bijzondere verhalen. Zijn werk was het om die uit zijn collega's los te krijgen, en ze vervolgens door te vertellen in nieuwsbrieven, persberichten, jaarverslagen en het Vrijwilligersbulletin: 'Gortdroge rapportages voor een fonds of de gemeente knappen ervan op als daarin voorbeeldverhalen worden opgenomen.

Zijn voormalige collega's noemen Willem van der Meiden een 'taalvirtuoos met een groot vermogen om verhalen te vertellen'.

Dat doet het altijd goed, zeker bij zware onderwerpen als schuldhelpverlening. Een van die pareltjes komt van een vrijwilligster van het project Over de Drempel. Iedere vrijdagmiddag had ze op hetzelfde tijdstip door de brievenbus heen contact met een veenzaamde man in een zwaar vervuuld

'Elke vrijdagmiddag een praatje door de brievenbus'

huis. Na een half jaar mocht ze naar binnen, niet verder dan de deurmat, maar vanaf dat moment is er iets opgebouwd. Die combinatie van inspiratie, rust en presentie is onbetaalbaar.'

Navelstaren

Ook het geven van communicatieadviezen aan zijn Stek-collega's was onderdeel van zijn werk. Heeft hij bij zijn afscheid nog communicatietips voor kerken of kerkelijke organisaties? Wat zouden die – misschien meer en beter dan nu gebeurt – kunnen doen om

kerk en zingeving onder de aandacht te brengen? Van der Meiden: 'Dat vind ik een lastige vraag. Soms geloof ik het wel met al die instituties. Tegelijk is het jammer dat alles krimpt en dat het maatschappelijk niet in hoog aanzien staat wat kerken vinden en doen, terwijl er toch interessante en belangrijke dingen gebeuren. Kerken zijn er over het algemeen niet erg happig op om hun erfgoed uit te venten. Het "naar binnen gekeerde" van kerken vind ik wel zorgwekkend; dat navelstaren, bezig om te behouden wat we hebben. En dan de verbazing dat anderen zich niet bij ons aansluiten.' Maar hoe dan wel? 'Kerken zouden moeten laten zien wat ze doen en uitnodigend zijn. Niet per se met het doel dat anderen zich aansluiten, maar om met elkaar te oefenen hoe je in de 21e eeuw kerk kunt zijn. Daarnaast is het belangrijk om plekken te creëren waar iedereen welkom is en waar niet meteen de geur van kerk hangt. Maaltijden spelen daar bijvoorbeeld een belangrijke rol in.'

IRNA VAN DER WЕККЕ

Hagenaars over de grenzen van vrije meningsuiting

‘Het recht om te beledigen bestaat niet’

Kunnen we met een beroep op de vrijheid van meningsuiting anderen ongebreideld beledigen? Waar liggen de eventuele grenzen en wie trekt ze? Willem Jansen, theoloog en programmacoördinator bij Initiatives of Change, verdiept zich in deze actuele discussie.

Bij de een roepen cartoons beelden op van onvrijheid en geweld, bij de ander juist gevoelens van doelbewuste kwetsing en ongelijkheid. Bestaat er zoiets als onbegrensde vrijheid om te beledigen; om de spot te drijven met wat voor de ander heilig is?

Ik sprak met Annie van der Velden, geschiedenisdocent op een Haagse school voor mavo, havo en vwo. Ze komt regelmatig in de Christus Triumfatorkerk. Op Instagram plaatste zij een bericht over de Rotterdamse docent bij wie een spotprent van Joep Bertrams over Charlie Hebdo in de klas hing. Hij werd daarvoor bedreigd, wat ze verschrikkelijk en schandelijk vond. Vervolgens ontving ze echter zelf ook bedreigingen op Instagram en moest ze tot haar spijt op aanraden van de politie haar account verwijderen.

Laboratorium

Ondanks de bedreigingen aan haar adres analyseert Van der Velden nuchter: ‘Het is belangrijk om erbij stil te staan dat de uitingen van pubers veelal

‘In het klaslokaal oefenen met de dialoog’

niet goed doordacht zijn. Hun brein moet nog groeien en ze denken vaak niet na over de consequenties van hun acties. Ze zetten zomaar iets op sociale media en denken niet aan de gevolgen voor de persoon aan wie ze de bedreigingen of verdachtmakingen sturen.’ Maar, anders dan internet, is het klaslokaal bij uitstek het laboratorium om de dialoog te oefenen tussen mensen uit verschillende culturen en met uiteenlopende levensbeschouwingen.

BELEDIGING ALS VRIJHEID VAN MENINGSUITING...?

IS DAT NIET DIE JONGEN UIT JOUW KLAS DIE JE ALTIJD PEST VANWEGE ZIJN UILENBRIL?

PESTEN? TUT-TUT! WE LEVEN IN EEN VRIJ LAND. IK GEEF ALLEEN MAAR MIJN MENING...

Loko
CARTOONS

Laat die dialoog bij voorkeur breed in de samenleving gevoerd worden. Niet in de laatste plaats als een kritisch gesprek tussen docenten en aanstormende burgers in onze superdiverse samenleving. Maar dan wel graag een echte, respectvolle dialoog waarbij niemand hoeft te vrezen voor zijn leven.

Heilige Huisjes in het Atrium
De Haagse VVD-fractie pleit intussen voor een expositie van cartoons

over ‘heilige huisjes’ in het Atrium. Volgens een liberaal raadslid, tevens voormalig docent maatschappijleer, hebben cartoons gezorgd voor emancipatie en vrijheid. Een expositie ziet hij als steun in de rug van leerkrachten, die dagelijks in hun lessen worstelen met beladen thema’s. ‘Mijn belang is dat de nieuwe generatie Hagenaars – ongeacht afkomst – echt meekrijgt dat wat heilig is voor de een, onvrijheid betekent voor de ander’ (*Algemeen Dagblad*, 21 november).

Een Turks-islamitische ondernemer in Transvaal stuurde me een uitvoerig WhatsApp-bericht: ‘We leren kinderen op school niet te pesten, maar wel beledigen we moedwillig het religieuze rolmodel van een hele gemeenschap. Je bent vrij om te beledigen, maar verwacht dan niet dat de belijders van dit geloof nog hand in hand met jou gaan. Je veroorzaakt hiermee apathie.’ Hij roept de raadsleden op prominenten in de islamitische gemeenschap uit te nodigen voor een

Mensenrechten

Het recht om te beledigen bestaat niet, en het recht op vrije meningsuiting valt binnen de grenzen van wat de samenleving ethisch aanvaardbaar vindt. Dat staat in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM, 10 december 1948).

Even terug in de tijd. Hitler had de grenzen afgesloten voor vrij verkeer van informatie en daarmee voor uitwisseling van meningen. Ook legde hij de binnenlandse pers aan banden. In 1945 kwamen de opstellers van de URVM daarom tot artikel 19, met het recht op vrije meningsuiting en het recht – ongeacht grenzen – om denkbeelden uit te wisselen. De Russische delegatie, die vond dat de Russen te veel onder het fascisme geleden hadden, wilde de nazi’s en fascisten dit recht ontfangen. Maar delegaties uit Haïti, India, Saudi-Arabië, Griekenland, Pakistan en Engeland waren tegen: volgens hen wist niemand meer wat ‘fascisme’ betekende. De uitweg werd gevonden in artikel 7, met het recht op bescherming tegen iedere ophitsing tot discriminatie en achterstelling. *Free speech* mocht niet leiden tot *hate speech*. Bovendien werd vrije meningsuiting begrensd door artikel 29, waar behalve van rechten ook van verantwoordelijkheden ten opzichte van anderen wordt gesproken.

dialoog in plaats van tegen heilige huisjes aan te schoppen.

WILLEM JANSEN, PROGRAMMACOÖRDINATOR INITIATIVES OF CHANGE NEDERLAND

‘Jongeren op drift’ komt op voor dak- en thuisloze jongeren

Een eigen plek om tot rust te komen

Door de woningnood in de stad groeien de problemen voor veel dak- en thuislozen. Dat signaleert Jeroen van Es, die het project ‘Jongeren op drift’ van het Straat Consulaat begeleidt. Daarmee ondersteunen jongeren, die uit ervaring weten hoe het is om op straat of in de noodopvang te leven, leeftijdsgenoten van 18 tot 27 jaar. Jongeren verblijven nu veel te lang in de noodopvang en komen niet tot rust, ziet Van Es.

Wat doen jullie vanuit dit project voor de jongeren?

Van Es: ‘We hebben sinds september een spreekuur bij het JIP, het Jongeren Informatie Punt. Ik doe dat samen met een ervaringsdeskundige vrijwilliger, wat toch wel uniek is. Tijdens dat spreekuur kunnen de vrijwilligers advies en informatie geven aan de jongeren, over waar ze terecht kunnen, maar ook bijvoorbeeld over hoe het er in de daklozenopvang aan toegaat. Er was laatst een meisje dat niet naar de meidenopvang wilde omdat ze dacht dat iedereen daar verslaafd was. Onze vrijwilliger kon uit eigen ervaring vertellen dat dit beeld niet klopt. Een vrijwilliger kan ook mee naar het daklozenloket. De jongere doet daar zelf zijn verhaal en de vrijwilliger bewaakt of het gesprek goed verloopt. Als je bij zo’n loket zit, kan het best spannend zijn om je hele hebben en houden op tafel te leggen. Soms doen ze zich beter voor dan hoe het in werkelijkheid gaat en dan krijgen ze de hulp niet. Wat wij bieden is geen hulpverlening, maar ondersteuning bij de toeleiding naar de juiste hulp.’

De inzet van ervaringsdeskundigheid zit landelijk enorm in de lift. Wat vind je het grootste voordeel?
Van Es: ‘De grootste waarde is dat de

ervaringsdeskundige uit eigen ervaring spreekt en dat een jongere het daardoor sneller aanneemt. Dat werkt beter dan vanuit een professioneel kader. Ook is ervaringsdeskundigheid van belang om de urgentie aan bijvoorbeeld een wethouder duidelijk te maken. Het is anders als iemand zelf zegt dat hij ’s morgens om 8 uur de

‘In de overleefmodus kun je niet werken aan je herstel’

nachtopvang uit moet en dan noodgedwongen uren op een bankje in de kou zit omdat er geen 24-uursopvang is, dan dat ik als hulpverlener vertel dat dit gebeurt. We trainen onze vrijwilligers in gesprekstechnieken en hoe om te gaan met heftige verhalen. Het relaas van een jongere kan best moeilijk zijn om te horen, zeker als je zelf iets dergelijks hebt meegemaakt.’

Wat hebben de jongeren het meest nodig?

Van Es: ‘De informatie die ze krijgen over waar ze terecht kunnen is belangrijk én dat er iemand naast ze staat, maar uiteindelijk is een jongere het meest geholpen met een eigen plek waar hij tot rust kan komen. De noodopvang is meestal vol, dus er is vaak een wachttijd, maar als je er zit, zou dat eigenlijk maximaal drie maanden moeten duren. In die tijd kan bepaald worden welke stappen er moeten worden gezet. Maar door een tekort aan betaalbare woningen zitten jongeren nu wel één tot twee jaar in een nachtopvang met tien anderen op een slaapzaal. Dat is veel te lang, er is geen privacy, je komt niet tot rust doordat er om je heen constant iets gebeurt. Na een maand of vier, vijf komt er vaak een breekpunt. Je zit

De afgelopen tien jaar is het aantal daklozen in Nederland verdubbeld naar circa 40.000. Zo’n 12.000 hiervan zijn jongeren.

daar in de overleefmodus en je kunt dan niet goed werken aan je herstel.’

Wat doet dit werk met de vrijwilligers die ooit zelf dak- en thuisloos waren?

Van Es: ‘Je ziet bij ons de vrijwilligers als mens vaak enorm groeien. Ze worden gehoord, gezien, serieus genomen. Dat ze weer iets voor iemand

anders kunnen betekenen, is zingeving voor hen. Het kan best een tijd duren voordat je resultaat ziet, maar als iemand op een gegeven moment een eigen kamer heeft, werkt of een opleiding weer oppakt, dan geeft dat zoveel voldoening!’

JOLLY VAN DER VELDEN

Morgensterkerk vindt integratie niet vanzelfsprekend

‘Gastvrijheid gaat verder dan een koekje bij de koffie’

Veelkleurig, open en sociaal. Zo typeren kerkleden de Morgensterkerk in Morgenstond. ‘Het is niet perfect wat hier gebeurt, maar het kán: met elkaar optrekken, elkaar zien en proberen te begrijpen.’

Een kwartier voor de dienst is de vijf koppige band al aan het inspelen, de mensen druppelen binnen, er zijn veel kinderen. Een gemeentelid met een coronacoach-hesje regelt het nodige voor de maximaal dertig bezoekers die deze middagdienst kunnen bijwonen. In de tijd voor corona was de zaal beter gevuld, toen kwamen er wel zo’n 175 bezoekers naar de Morgensterkerk. Deze kerkgemeenschap in Den Haag-Zuidwest is aangesloten bij het landelijk kerkgenootschap van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt. Van de 350 leden hebben er meer dan vijftig een migrantenachtergrond, waardoor er gaandeweg een intercultureel samengaan is ontstaan. ‘Verrijkend en leerzaam, maar door de verschillende culturele achtergronden ook niet altijd gemakkelijk’, zegt Sanneke van Rij, een van de kerkelijk werkers. Een paar jongemannen zorgen voor de

techniek. Het zijn twintigers en dertigers die zich thuis voelen in deze kerk. ‘We kijken hier naar elkaar om, de mensen zijn open en sociaal’, zegt een van hen. Ook buiten de kerkdiensten zijn er veel activiteiten waaraan ze meedoen. Het lijkt erop dat deze gemeente niet alleen opvalt door het multiculturele aspect, maar ook door een grote vertegenwoordiging van actieve jongeren en jonge gezinnen.

Drempel

De kerkgemeente is missionair actief in de wijk Morgenstond. Sanneke van Rij: ‘We leven in een samenleving met veel migranten en als kerk willen wij daarbij aansluiten.’ Zij richt zich in haar werk vooral op geloofsonderwijs en het bevorderen van integratie van de mensen die oorspronkelijk niet uit Nederland komen. Ondanks een paar geslaagde voorbeelden binnen de gemeente is die integratie niet vanzelfsprekend.

Voor het meedoen aan buitenkerkelijke activiteiten lijkt er toch soms een te hoge drempel te zijn. Soms vormt de taal een belemmering, of mensen zijn nog te veel bezig met het opbouwen van hun leven in Nederland, om bijvoorbeeld in de kerkenraad actief te kunnen zijn.

‘Kerk-zijn als tegengif tegen alle polarisatie’

Een paar jaar terug is er een intensief missie- en visietraject geweest, met als uitkomst het motto: ‘Gods liefde delen in Den Haag’. Sanneke van Rij: ‘De kerkenraad heeft een omarmende, open en uitnodigende koers. De focus is om iedereen welkom te heten in de diensten en de huiskringen. Daarnaast willen we mensen uit de

buurt bereiken en iets organiseren waar ze wat aan hebben, zoals een uitdeelpunt van de Voedselbank, een zondagmiddaggroep voor Arabisch sprekende moslima’s of een Farsi-WhatsApp-bijbelstudiegroep.’

Broers en zussen

Dominee Gerrit den Broeder heeft onlangs afscheid genomen van de gemeente. Hij kijkt terug op negen jaar predikant-zijn in een gemeente die, in zijn woorden, ‘meer is gaan begrijpen van de veelkleurigheid van God’. ‘Het is heel interessant om met mensen uit verschillende culturen de Bijbel te lezen, omdat iedereen daar toch ook weer andere dingen uitpikt, andere accenten legt. Het is ook boeiend om met elkaar te praten over wat geloven betekent, of over hoe het voelt om een gemeenschap te zijn. Wij noemen elkaar in de kerk altijd ‘broers en zussen’, voor mensen uit een oosterse

cultuur heeft dat een sterke betekenis. Dat heeft ons als gemeente doen beseffen dat we dit wel tegen elkaar zeggen, maar waar staat het eigenlijk voor? Betekent dat niet dat we nog meer een echt thuis moeten zijn voor elkaar? Deze manier van kerk-zijn vind ik een soort tegengif tegen alle polarisatie die we om ons heen zien. Het is niet perfect wat er in de Morgensterkerk gebeurt, maar met horten en stoten laten we zien dat het wel kan: met elkaar optrekken, elkaar zien en proberen te begrijpen. Dat vind ik persoonlijk echt gaaf, om te merken dat er zoveel mogelijkheden zijn en dat je samen een heel eind kan komen. Kerken kunnen van elkaar leren, bijvoorbeeld om wijd je deuren open te zetten. Wij maken als kerk een leerproces door; dat je ook kerk kan en misschien wel móet zijn voor mensen die anders zijn dan jij. Gastvrijheid gaat verder dan een koekje bij de koffie, het is veel radicaler dan je denkt.’

JOLLY VAN DER VELDEN

Den Haag is een verhalenverteller rijker

‘Theater en kerk hebben overeenkomsten’

De Duinzichtkerk in Benoordenhout heeft sinds begin september een nieuwe predikant gevonden in de landelijk bekende ds. Ad van Nieuwpoort. Hij past goed in de plannen van de kerkenraad om van het kerkgebouw een plek van betekenis voor de buurt en de stad te maken. Verbouwingsplannen zijn in de maak en een horecaverunning is inmiddels verleend. Van Nieuwpoort: ‘We kunnen een frisse rol spelen in de samenleving, zonder belerend te zijn.’

Van Nieuwpoort heeft in zijn voorgaande gemeenten verschillende initiatieven ondernomen waar de Duinzichtkerk haar voordeel mee kan doen. Hij was in het zakelijk hart van Amsterdam een van de initiatiefnemers van Zingeving Zuidas, oprichter van het Thomastheater en in

Op tafel staat de foto van de jonge van Nieuwpoort bij zijn leermeester Frans Breukelman en er ligt het stukgelezen Bijbels ABC van Miskotte.

‘Ik was vroeger een dromerig, zoekend jongetje’

Bloemendaal zette hij een platform op waar hij maandelijks mensen ontmoette met wie hij sprak over hun drijfveren, passie en inspiratie.

Antidepressiva

Aansluitend bij de zoektocht waarmee de kerkenraad van de Duinzichtkerk al langere tijd bezig was, heeft Van Nieuwpoort plannen om van de Duinzichtkerk een huis van inspiratie en bezinning te maken: ‘De kerk kan een rol van betekenis spelen in de samenleving. In het gebouw, dat op zich al een atmosfeer van bezinning oproept, kunnen groepen mensen vanuit verschillende invalshoeken met elkaar

nadenken over belangrijke maatschappelijke vraagstukken. Bijvoorbeeld over de vraag hoe het komt dat zoveel jonge mensen een burn-out krijgen of dat zoveel mensen antidepressiva gebruiken. Voor mij is de weg naar heling dat we worden wie we zijn: niet aangepast aan de normen die ons worden opgelegd, of met gedrag waarvan we denken dat anderen dat van ons verlangen. De vraag is: wie ben jij in de kern zelf, los van al die opgelegde verwachtingen? Dat vraagt oprechte aandacht. Vanuit de rijke bijbelse verhalentraditie hebben wij een boodschap van bevrijding waarmee we elkaar verder kunnen helpen. Waar voeden mensen zich in geestelijk opzicht mee? Hier kan de kerk een frisse rol spelen zonder belerend te zijn. Door met elkaar die bijbelverhalen te lezen, komen wij ook onze eigen verhalen op het spoor en oefenen we ons in inlevingsvermogen.’

In dat opzicht heeft Van Nieuwpoort al naam gemaakt, want hij wordt regelmatig gevraagd om leidinggevend

‘Bijbelverhalen bieden inspiratie, hulp en troost’

uit het bedrijfsleven en de publieke sector te begeleiden. ‘Als ze mijn naam dan in het programma zien staan zijn ze aanvankelijk soms verbaasd – wat moeten we met een dominee? – maar gaandeweg ervaart men de waarde ervan.’

Dromerig

Van de vraag wie Ad van Nieuwpoort zelf is, valt hij even stil; hij lijkt er verlegen mee. Na enig nadenken vertelt hij: ‘Vroeger was ik een dromerig, zoekend jongetje. Mijn vader was

predikant, ik groeide op met de Bijbel maar kon er eigenlijk niet veel mee. Ik deed auditie voor de toneelschool want ik vond het geweldig om van teksten iets levends te maken. Maar uiteindelijk koos ik toch voor de theologie, want de boeken van de theoloog Miskotte maakten mij nieuwsgierig.’ En dan lachend: ‘Er zijn overeenkomsten tussen het theater en de kerk.’

‘Tijdens mijn studie ben ik terechtgekomen bij de Amsterdamse theoloog Frans Breukelman. Als een ware rabbi leerde hij mij die verhalen uit de Bijbel te ontdekken als een soort schatgraver. Dan riep hij uit: ‘Kijk nou eens wat hier staat!’ Zo raakte ik gefascineerd door de zeggingskracht van die verhalen. Vlak voor zijn overlijden vroeg Breukelman mij wat ik wilde met mijn toekomst. Toen ik iets mompelde over promoveren, zei hij:

MOET JE LEZEN

Leven zonder oplossing

In juni 2020 verscheen van Ad van Nieuwpoort het boek *Leven zonder oplossing*, waarin hij de parabel van Job verbindt aan het menselijk lijden in de huidige tijd.

Als Job alles heeft verloren – bezit, gezondheid, kinderen – proberen zijn vrienden Jobs lijden te verklaren. Dat is heel herkenbaar. Ons – vaak onbewuste – verlangen om oorzaken te kunnen benoemen van ellende die ons en anderen overkomt mag dan menselijk zijn, al te vaak is het resultaat dat degene die lijdt wordt opgezaald met schuld. Het bijzondere van Job is dat hij noch zichzelf noch God de schuld geeft. Integendeel: in zijn moeilijkste uren blijft hij zijn relatie met God bestendigen.

Deze boodschap wordt tegen het eind van het boek uitgebreid besproken. Daarmee word je als lezer echt ‘gepakt’. Het boek leest ‘als een trein’, is toegankelijk en doordringend met voorbeelden uit de pastorale praktijk. Een aanrader voor mensen die worstelen met de vraag naar het waarom van het lijden.

Leven zonder oplossing: De parabel van Job als levensles. Amsterdam: Prometheus (2020). ISBN 9789044639100; 112 pagina’s; € 19,99.

‘Word jij nou eerst maar eens dominee.’ En dat heb ik gedaan, om te beginnen in Amstelveen. Daar heb ik gezien en ervaren hoe bijbelverhalen hulp, troost en inspiratie bieden. Dat heeft me het vertrouwen gegeven om met die verhalen ook de samenleving in te gaan.’

GREET KAPPERS

Barmhartigheid in partijprogramma's

Een middeleeuwse stemwijzer

In maart mogen we naar de stembus voor de Tweede Kamerverkiezingen. *Kerk in Den Haag* legt acht verkiezingsprogramma's langs een eeuwenoude meetlat: de rooms-katholieke Zeven Werken van Barmhartigheid. Dat zijn: het spijzigen van hongerigen, laven van dorstigen, kleden van naakten, herbergen van vreemdelingen, verzorgen van zieken, bezoeken van gevangenen en het begraven van de doden.

Er valt op 17 maart 2021 weer wat te kiezen, maar welke partij sluit het best bij je aan? Daarvoor zijn allerlei hulpmiddelen, zoals stemwijzers op internet. Wij haalden er eentje van honderden jaren oud tevoorschijn, om te zien of die de zevende christelijke kiezers een handje zou kunnen helpen.

Kans voor verandering

Vertaald naar het heden zijn de Werken van Barmhartigheid samen te vatten als beleid voor armen, daklozen, vluchtelingen, het gebruik van strafrecht als repressie, gezondheidszorg en discussies over het levenseinde. Al die thema's komen in meer of mindere mate terug in de partijprogramma's, voor zover die beschikbaar waren bij het ter perse gaan van dit nummer.

'Veel programma's zijn weer dik en lastig leesbaar'

Hoe belangrijk barmhartigheid in de 21e eeuw is, blijkt uit de gekozen titels: *Zorg voor elkaar* (CDA), *Voor een eerlijker en fatsoenlijker Nederland* (PvdA) en *Laat iedereen vrij, maar niemand vallen* (D66). Maar partijen zien de huidige coronacrisis ook als een soort breukvlak in de tijd, een kans voor verandering: *Samen aan de slag. Nieuwe keuzes voor een nieuwe tijd* (VVD) en *Tijd voor nieuw realisme* (GroenLinks).

Trofee

Er is één partij waar de middeleeuwse uitgangspunten bijna letterlijk in het verkiezingsprogramma staan. In het hoofdstuk over ontwikkelings-samenwerking schrijft de SGP: 'De

Pieter Bruegel, *De Zeven Werken van Barmhartigheid*. Rijksmuseum Twenthe, na 1616.

overheid moet de naaste dienen (Psalm 2:10). Bij geestelijke toewijding hoort: recht doen aan onderdrukten, brood delen met hongerigen, naakten kleden en ontheemden een thuis bieden (Jesaja 58).'

Maar het zou wel erg makkelijk en te kort door de bocht zijn om de SGP met het programma *In vertrouwen* als winnaar van de Barmhartigheids-trofee uit te roepen. Ook de VVD wil immers een 'goed vangnet voor iedereen' en gunt mensen die diep in de schulden zitten een adempauze. Al blijft de liberale visie dat men 'zo snel mogelijk op eigen benen moet staan', terwijl de SGP de overheid

ziet als 'schild voor de zwakkeren'. Alle partijen hebben oog voor mensen die in de verdrukking zijn gekomen. Het CDA wil het aantal kinderen dat

'Eenzame ouderen krijgen een tablet en computerles'

in armoede opgroeit in vier jaar halveren, DENK stelt voor om deze kinderen gratis fietsen te geven en ook de PvdA trekt extra geld uit om het probleem op te lossen. Verder is het

huisvesten van daklozen voor bijna alle partijen wel een actiepoint. De Partij voor de Dieren pleit daarenboven voor meer stalruimte voor kalfjes en lammetjes.

Drugs- en telefoonhond

Bij het 'herbergen van vreemdelingen' lopen de opvattingen weer uiteen. De VVD bepleit een strenge aanpak: het bewaken van de buitengrenzen en opvang in veilige landen. D66 wil bedbad-broodvoorzieningen in gemeenten, de PvdA vindt dat er plek moet zijn voor mensen uit oorlogsgebieden. De SGP vraagt aandacht voor vervolgende christenen.

Op het punt van het 'verzorgen van zieken' vinden alle partijen elkaar weer. Dat is dus lastig kiezen. Een betere ondersteuning van mantelzorgers wordt algemeen gedeeld. 50PLUS wil ouderen die eenzaam zijn een tablet geven en computerles. Bij 'bezoek aan gevangenen' krijgen die van de VVD visite van een drugs- en telefoonhond, om te kijken of ze de spullen niet in de cel hebben verstoort.

Resomeren

Het zevende Werk van Barmhartigheid, het begraven van de doden, is in de letterlijke betekenis slechts in één programma terug te vinden. Natuurlijk zijn er bij alle partijen opvattingen over euthanasie en voltooid leven. Eenzaamheid onder ouderen wordt, van links tot rechts, als een groot maatschappelijk probleem gezien. Maar alleen de SGP maakt een punt van de laatste rustplaats: geen erkenning van resomeren en andere vormen van chemische vernietiging van lichamen. 'Begraven getuigt van de hoop op eeuwig leven.'

Een passende afsluiting voor dit onderzoek met de meetlat van de Barmhartigheid. De conclusie is in elk geval dat er geen winnaars of verliezers zijn. Verder zijn veel programma's nog net zo dik en lastig te lezen als vier jaar geleden. 50PLUS had met 22 pagina's het dunste programma; D66 met 208 pagina's het dikste! Twee partijen slaagden erin hun namen te verwerken in de titel: *De kracht van PLUS* en *Denkend aan Nederland*, met dank aan Hendrik Marsman.

HANS HEMMES

VAN DE SP, CHRISTENUNIE EN PVV WAS NOG GEEN PROGRAMMA BESCHIKBAAR.

Buurt-en-kerkhuis de Oase definitief gesloten

'We herstelden niet alleen kleding, maar laptten ook onszelf op'

De Oase, de 'bezielde huiskamer' van Laak, is onlangs gesloten.

In buurt- en kerkhuis de Oase is geschiedenis geschreven: het Vadercentrum en de kringloop begonnen er. Dankbaarheid en ontroering gaan hand in hand bij het afscheid van de voorziening. Na 27 jaar is de Oase definitief gesloten.

Het buurt-en-kerkhuis de Oase in Laak, een project van Stek, opende in november 1993 zijn deuren. In de naam worden twee gefuseerde kerken herinnerd: de Oranje- en Andreaskerk Samen Eén. Het was een ontmoetingsplaats voor

wijkbewoners, oud en jong. 'Letterlijk een oase, een plek waar ze op adem kwamen', zegt afdelingsmanager Henriëtte Boerma van Stek.

Deze 'bezielde huiskamer in de wijk' is onlangs gesloten. Waarom? Boerma: 'Het werd steeds stiller in de Oase, we misten aansluiting met de wijk.' Oorzaak was dat de samenstelling van Spoorwijk in twintig jaar erg is veranderd. Oude bewoners trokken weg en huurwoningen werden afgebroken. Projectleider Jan Baronner merkte dat tweeverdieners in de nieuwe koophuizen geen behoefte hadden aan een

buurtcentrum. Toch bleef het voor Stek een lastige beslissing om te stoppen. 'Met pijn in het hart, want er is hier veel lief en leed met elkaar gedeeld', zegt Boerma.

De bezoekers van het buurt-en-kerkhuis kunnen terecht bij de welzijnsorganisatie Mooi, een deur verder. Boerma beklemt toont dat de sluiting van de Oase

'De Oase gaat over moed en veiligheid'

niet is ingegeven door bezuinigingen. 'Het geld wordt elders ingezet. Stek wil graag helpen waar geen helper is.' Om misverstanden te voorkomen: de kerkdiensten in de Oase gaan gewoon door. 'Dat is voor zeker een half jaar. We zijn op zoek naar een huurder ernaast die het pand op een zinvolle wijze kan openstellen voor de buurt', aldus Boerma.

Galliërs van Den Haag

Maar van het buurthuis is op donderdag 17 december afscheid genomen. Vanwege corona kunnen er maximaal dertig mensen aanwezig zijn bij de kringviering. Vrijwilligers en medewerkers delen herinneringen met elkaar en staan stil bij de veelkleurige geschiedenis.

Leendert gaat staan en spreekt over de Iraniërs die hier een hongerstaking hielden en later de witte illegalen. De

kringloop is er gestart en het Vadercentrum. 'De Oase gaat over moed en veiligheid', vult Martine hem aan.

Zij hoorde al meer dan veertig jaar dat de kerk in Laak zou worden opgeheven. 'Maar wij zijn de Galliërs van Den Haag', spreekt ze ferm en strijdvaardig. Verwijzend naar het stripverhaal van Asterix en Obelix, waarin een dorp zich blijft verzetten tegen de Romeinen. 'Wij zijn een Gideonsbende die doorgaat', vervolgt ze. Martine zette de Kreaclub Pipi (Langkous) op. 'We herstelden niet alleen kleding, maar laptten ook onszelf op.'

Een andere succesvolle activiteit in de Oase was de raad-en-daadbalie, waar José tien jaar vrijwilligster was. 'We hebben veel bereikt voor mensen die een dag later uit hun huis zouden worden gezet. We hielpen iedereen die buiten de boot viel.' Ze kan wel dertig uur doorpraten. 'De uitjes naar Ameland. Wat hebben we hier toch veel gedaan.'

Catwalk

Predikant Theo Hetteema vat de historie samen in drie plaatjes die hij voor zich op de grond legt: trots als een pauw, een treurende man en een symbool voor ontroering. 'Mensen bloeiden op, hier was geestelijke ruimte.' Hij herinnerde zich de Kinderkunstacademie en een modeshow met catwalk en een eerste optreden van zijn jazzband. 'Als corona voorbij

is, ben ik weer te boeken.'

Er zijn ook persoonlijke woorden voor de gastheer Jan Baronner. 'Ik zal je dansje en chili con carne niet vergeten', zegt Lerina. Arda wenst hem in een gedicht een mooie tijd met zijn gezin. Hij kan nu echt van een oase aan rust genieten. Voor Baronner is het een emotioneel moment. Symbolisch doet hij, als laatste, het licht uit. Alleen de kaarsjes die de sprekers lieten aansteken, branden nog.

'Bij tweeverdieners geen behoefte meer aan buurtcentrum'

Hij wilde uitrekenen hoeveel uren de vrijwilligers hier in 27 jaar hebben gedraaid. 'Toen ik op de helft kwam, telde ik al zo'n 155.000 uur.' Het afscheid doet hem pijn, maar Baronner zegt troost te putten uit het nummer *Turn! Turn! Turn!* van The Byrds. De tekst is gebaseerd op het bijbelse Prediker 3. Hij heeft er veel naar geluisterd. Als verrassing wordt het live gespeeld, met piano.

'Er is een tijd van beginnen en van stoppen.' De bladzijde is omgeslagen, een nieuw tijdperk breekt aan, zonder de Oase.

HANS HEMMES

Rooms-Katholieke kerken

Parochie Maria Sterre der Zee. Info: rkdenhaag.nl
Centrum. Jacobus de Meerdere-kerk, Parkstr. 65a. Nederlands: zo. 10.15 u. 1 jan: 10.15u.
Schilderswijk. Marthakerk, Hoefkade 623. Za 19 u. Zo. 9.30u. 1 jan 9.30u.
Haagse Hout. Paschaliskerk, Wassenaarseweg 53. Zo. 11 u. 1 jan. 10.30u.
Bezuidenhout. OLV van Goede Raad, Bezuidenhoutseweg 153.
Marlot. Onbevlekt Hart van Maria, Bloklandenplein 15. Za 17 u. Zo. 9.30 u. 1 jan. 11u.
Zeeheldenbuurt. Ignatiuskerk, Elandstr. 194. Zo. 11u. 1 jan. 11u.
Regentessekwartier. Agneskerk, Beeklaan 188. za. 20 u. en zo. 10 u. Om de week Spaans of Nederlands. 1 jan. 11u.
Scheveningen. Antonius Abtkerk, Scheveningseweg 233. Di. 9 u. Za. 18 u. Engels: 2de en 4de za. 18 u. Zo. 10 u. 1 jan. 10u.
Parochie De Vier Evangelisten Info: rkparochiedevierevangelisten.nl
Valkenbos. Titus Brandsmakerk, Kamperfoeliestr. 279. Vrij. 10 u. Zo. 10:30 u.
Loosduinen. Kerk Maria van Eik & Duinen, Loosduinse Hoofdstr. 4. Di. 10 u. Za. 17 u. (even maanden). Zo. 10 u.
Waldeck/Kijkduin. Pastoor van Arskerk, Aaltje Noorderwierstr. 4. Do. 10 u. Vrij. 9 u. Za. 17 u. (oneven maanden). Zo. 10:30 u.
Leyenburg. Emmauskerk, Leyweg 930. Za. 13 u. Zo. 10 u.
Diverse Rooms-Katholieke kerken
Rijswijk. Bonifatiuskerk, van Vredenburgweg 69. Zo. 11 u. Kerk van Benedictus en Bernadette, Sir Winston Churchillaan 372. Zo. 9:30 u.
Deutsch. Badhuisweg 35a. Zo. 10:30 u. English. Bezuidenhoutseweg 157. Zo. 10 en 17:30 u. Français. Stoeplaan 4, Wassenaar. Zo. 17 u.

Kerken met vaste voorgangers

Anglican Church Ary van der Spuyweg 1. Zo. 8:30 u. Heilig Avondmaal. Zo. 10:30 u. Contemporary & Traditional (Holy Communion) Service, 4de zo. Anointing & Prayer for Healing. Zo. 17 u. Wellspring Service, 4de zo. Choral Evensong.
American Protestant Church Esther de Boer van Rijcklaan 1. 9:45 with praise band. 11:15 with organ and choir.
Oud-Katholieke Kerk Juffrouw Idastr. 7. Zo. 3/1 10u Hoogfeest van Epifanie, 10/1, 17/1, 24/1 eucharistie, 29/1 Maria Lichtmis
Exoduskerk Beresteinlaan 263. Zo. 10 u.
Vredekerk Maartensdijklaan 126. Arabisch: za. 19 u. Nederlands: zo. 10:30 u.
Baptistengemeente Vier Heemskinderenstr. 91. Zo. 10 u.
Leger des Heils Ambachtsgaarde 198. Zo. 10:30 u. met muziekkorps.
Apostolisch Genootschap Loevesteinlaan 170. Zo. 9:30 u. met zang en muziek. apgen.nl
Zevendedagsadventisten Robijnhorst 197. Za. 10 u. bijbelstudie, 11 u. dienst.
Quakers Stadhouderslaan 8. Zo 10:30 u. stille samenkomst.

Het maandblad bij u in de buurt?

Wilt u dat dit blad iedere maand in uw buurtwinkel of bibliotheek komt te liggen? Neem dan contact op: info@kerkinderhaag.nl of 06 123 130 53.

Kerken van de Protestantse Kerk Nederland (PKN)

Kerkgebouwen	Tijd	3 januari	10 januari	17 januari	24 januari	31 januari
Lukaskerk Om en Bij 2.	10.15	ds Janet van der Spek	ds Heleen Joziase	ds Jannet van der Spek	ds Christiaan Donner	Lutherse kerk
Duinzichtkerk V. Hogenhoutlaan 89	10.00	ds Ad van Nieuwpoort	ds Casper van Dongen	ds Ad van Nieuwpoort	ds Ad van Nieuwpoort	ds Ad van Nieuwpoort
Christus Triumfatorkerk Julia v. Stolberglaan 154	10.00	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker	ds Jaap van den Akker Maaltijd van de Heer	ds Marjolein den Dulk	ds Jaap van den Akker doopdienst
Pax Christikerk Vlamburg 2	10.30	ds Peter Bakker	ds Peter Bakker HA	Mira de Boer	ds Nico van Splunter	Theo de Koning
De Oase Van Meursstraat 1	10.00	*	X	ds Fokke Fennema, HA	ds Jantine Veenhof	ds Anja Hoogerbrugge
Marcuskerk Jan Luykenlaan 90	10.00	ds Ruud Baas	ds Els van der Wolf	ds Jantine Veenhof	ds Jan Maasland	ds Jantine Veenhof, HA
Bergkerk Daal & Bergselaan 50 A	10.00	ds Axel Wicke	ds Olivier Elseman	dr Duncan Wielzen, oecumenische dienst	dr Paul Sanders	dr Piet Schelling
Maranathakerk 2e Sweelinckstr.156	10.30	ds IJjo Akkerman	ds Martine Nijveld	zr Christine Welschen, oecum.	ds Axel Wicke	ds IJjo Akkerman
Noorderkerk Schuijstr. 9-11	10.00	ds Geertje Zomer	ds Anneke Mooi	10.30, ds Karl van Klaveren oecum.	ds Wim Pera	ds Durkje Sikkema
Bosbeskapel Bosbest. 5	10.00	ds Martin Koster	ds Jan Eikelboom	ds KlaasWigboldus	ds Rob van Essen	ds Martin Koster
Abdijkerk WillemIII-str. 40	10.00	ds Michiel Aten	ds Wietske Verkuyl	ds Michiel Aten	ds Martin Koster	ds Wietske Verkuyl, S&T
Houthaghe Toon Dupuisstr. 10	10.00	J. de Haan	mw J. Veldboom	ds H. Mast	ds Sibren Smits, S&T	ds Th. Koelewijn
Shalomkerk Vrederustlaan 96	10.00	ds David Schiethart	ds Fokke Fennema	ds Martin Koster	ds Yvonne Schoonhoven	ds David Schiethart, S&T
Bethelkerk Scheveningen J. Kokstr.173	10.00 17.00	ds Mary Ann Bezemer	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock	ds Gerco Lock	ds Jan Maasland
Oude Kerk Keizerstr. 8	10.30	ds W. van der Plas	ds Bram Weegink	ds F. Wijnhorst	ds Bram Weegink, HA	ds F. van den Bosch
Nieuwe Badkapel Nieuwe Parklaan 90	10.00	ds Jacob Korf	ds Roel de Meij Mecima	ds Charlotte van der Leest oecumenisch	ds Charlotte van der Leest	ds Dick Schinkelshoek
Pr. Julianakerk Tesselsestr. 6	10.00	*	*	*	*	*
De Toevlucht Laan v. Hoornwijck 140	10.00	ds Attie Minnema, S&T	ds Gerrit van de Kamp	R.-K. Bartholomeuskerk, oecumenisch	ds Attie Minnema	ds Jacob Korf
De Leidraad Harriët Freezerhof 28	09.30	ds Hameete Kruisheuvelkerk	Via: pgleidschendam.nl	*	*	*
Bethlehemkerk Laan v. Meerdervoort 627	10.00 16.30	ds Bert Karel Foppen ds F. van Roest	ds A. Kunz ds Bert Karel Foppen	ds M. van Campen ds Bert Karel Foppen	ds Bert Karel Foppen ds M. Batenburg	ds L. Wüllschleger ds Bert Karel Foppen
Houtrustkerk Beeklaan 535	10.30	ds Karl van Klaveren	ds Willem van der Meiden	ds Axel Wicke, ds Karl van Klaveren, oecumenisch	ds Karl van Klaveren	Henk Baars
Kloosterkerk Lange Voorhout 2	10.00	10.30 ds Rienk Lanooy, cantate	ds Marja Flipse, HA	ds Rienk Lanooy, doop	ds Marja Flipse	10.30 ds Rienk Lanooy, cantate
Ev. Lutherse Gem. Lutherse Burgwal 9	10.15	ds Hanneke Allewijn	ds Jannet van der Spek	ds Hanneke Allewijn	ds Marianne van der Meij-Seinstra	ds Jannet van der Spek
Église Wallonne Noordeinde 25	10.30	pasteur Hartman Out, NL	pasteur Hartman Out, Sainte-Cène	pasteur Hartman Out	Jan la Grouw	pasteur Liesbeth van Hiltten-Matthijsen
Koningkerk Br. Ingenhoeslaan 4 Voorburg elke 1e zondag dovendienst	10.00	ds Els van der Wolf-Kox	ds H. Marchand	ds Els van der Wolf-Kox	ds W. Schormans HA	Joas van der Schoot

Overige kerken

Kerkgebouwen	Tijd	3 januari	10 januari	17 januari	24 januari	31 januari
Deutsche Ev. Gem. Bleijenburg 5	10.30	Predin Dagmar Opper	Pred Ulrich Thöle	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling	Pfr Thomas Vesterling
Doopsgezinde Gem. Paleisstr. 8	10.30	ds Marijn Vermet	ds Menno Hofman	ds Marijn Vermet	ds Marga van Lennip. Thema: BDE.	ds Sonja van der Meulen
Ev. Broedergem. Hernhutters Chasséstr. 1	10.00	zr Christine Welschen	zr Christine Welschen	naar Noorder-, Maranatha- of Houtrustkerk, oecum. dienst	br Dyoemati Tumin	11u, zr Christine Welschen, zangdienst
Haagse Dominicus Th. Swenckestr. 30	10.30	Thema: Alle goede dingen in drieën, Nienke van Dijk, Tamme Wiegersma	X	Thema: Zeven is voldoende, Ad de Gruijter, Heleen Goddijn	X	X
Indon. Ned. Chr. Kerk, Marcuskerk Jan Luijkenlaan 92	14.00	ds Stanley Tjahjadi, eerstelingen zondag	ds Johannes Linandi	zr Betty Tjipta Sari	ds Maria Winckler-Huliselan, HA	ds Bas Plaisier
Kruispuntgem. Hofzichtlaan 115	11.00	ds Joop Zuur (o.v.)	X	ds Nel van Dorp (o.v.)	X	ds Jan Groenleer (o.v.)
Remonstrantse kerk Laan v. Meerdervoort 955	10.30	ds Reinhold Philipp	ds Antje van der Hoek	ds Greteke de Vries	ds Reinhold Philipp	ds Antje van der Hoek
Geref. Kerk Vrijgemaakt Duinkerkerstr. 1	10.00	ds Bart Noort	*	ds Jasper Klapwijk	ds Arnout Francke	ds Jasper Klapwijk
Haga Leyweg 275	10.00	X	X	X	X	X
HMC Westeinde Lijnbaan 32	10.00	X	X	X	X	X
HMC Antoniushove Banninglaan 1 Leidschendam	10.30	X	X	X	X	X
Franciscuskerk N. Broeckhuijsenstr. 23	10.30	pastor Sjef Smit	ds Mineke Kroes	ds Joop Zuur	pastor Nanda de Hoop	Pastor Marie- Thérèse van de Loo
Clarakapel Vijgenstr. 43	10.30	X	X	X	X	X
Ekklesia Brouwersgracht 2K	11.00	X	Thema: Tijd van leven	X	Thema: Zacheus	X

Symbolen: 🎵 met cantorij, muziek etc; X geen dienst; * zie website van de kerk; 🗳️ voorganger met preekconsent; 🙋 kerkelijk werker; 🗳️ proponent (ds i.o.); 🗳️ missionair pionier

World Interfaith Harmony Week

De Verenigde Naties hebben de eerste week van februari uitgeroepen tot 'World Interfaith Harmony Week'. Doel is, om de harmonie tussen alle mensen ongeacht geloof te bevorderen. Het Interreligieuze Beraad Segbroek organiseert hiervoor samen met de parochie De Vier Evangelisten in Den Haag enkele activiteiten.

Ma. 1 feb. 19:30 u. Gesprek over de vraag: hoe kun je Den Haag (en Segbroek) daadwerkelijk een stad van compassie maken? Wat is daar voor nodig? Woe. 3 feb. 17-18 u. en 19-20 u. Waar kun je, in deze nare coronatijd, kracht uit putten? Gesprek over de inspiratie uit verschillende zingevingsstradities. Vr. 5 feb. 19 u. Voorgangers uit drie verschillende religies vertellen online over 'licht en duisternis'. Hierna kan er in groepjes over gesproken worden. Daarnaast wordt er in het kleurcafé een film vertoond over de kunst van Salman Ezzamouri, die werkt met het thema 'licht en duisternis'.

DE FYSIEKE ACTIVITEITEN ZIJN IN HET 'KLEUR CAFÉ' AAN COPERNICUSLAAN 4A. OPGAVE EN MEER INFO: KLEURDENHAAG.NL.

Mondkapjes voor het goede doel

Bettie Youngman maakt mondkapjes om geld in te zamelen voor de Nieuwe Badkapel in Scheveningen. Ze zijn handgemaakt, van 100% katoen, wasbaar en in uiteenlopende stijlen te verkrijgen. Ze zegt: 'Ik werk als verpleegkundige in het ziekenhuis en heb zowel privé als in mijn werk meegeemaakt wat corona kan veroorzaken. Ondanks het plezier dat ik eruit haal om iets creatiefs te produceren hoop ik dat het dragen van mondkapjes van korte duur is.'

INFO: NURSEBETTIESMONDKAPJESVOORDEKERK.NL

Oproep aan alle kerken

Ad van der Helm, voorzitter van de Haagse Gemeenschap van Kerken, roept alle kerken in Nederland op om met oudjaarsavond om 00.00 uur de klokken te luiden. Normaal horen we met Oud en Nieuw vuurwerkknallen, dit jaar zullen het dan de klokken van de kerken zijn.

PERSONALIUM

Barend Weegink

Barend Weegink, predikant van de Oude Kerk op Scheveningen, is gepromoveerd tot Doctor in de Theologie aan de Protestantse Theologische Universiteit te Groningen. Zijn proefschrift 'Nochtans mijn God. Leven, theologie en spiritualiteit van Aart Jan Theodorus Jonker' is een bijdrage aan de gereformeerde of orthodoxe geloofsbeleving. Jonker (1851-1928) heeft meditatieve boeken nagelaten. De promotie was 25 november. Info: barend.weegink.net/overweeginkjes.

Kerken herdenken gevlochte bootdrenkelingen

'Vergeten vluchteling moet nationaal monument krijgen'

Op de Internationale Dag van de Mensenrechten, donderdag 10 december, vond een kerkelijk breed gedragen herdenkingsbijeenkomst plaats voor de vluchtelingen die zijn omgekomen op weg naar Europa.

Het nieuws komt wel heel dichtbij als, in de Deutsche Evangelische Kirche, vluchtelingen zelf vertellen over de barre omstandigheden in hun land en op hun vluchtweg richting Europa.

Zo vluchtte Hamid voor zijn leven. Met zijn leergierigheid over de oorzaken, gevolgen en oplossingen van problemen in Iran, maakte hij vijanden bij het regime. Acht jaar woonde hij veilig over de grens in Iraaks Koerdistan, totdat hij ook daar achterna werd gezeten. Smokkelaars beloofden hem en zijn vrouw in veiligheid te brengen, maar tijdens hun tocht door ruig gebergte vlogen de kogels van het Turkse leger om hun oren. Toen ze eenmaal – samen met veertig anderen – de kans kregen om aan boord te gaan van een gammel bootje richting Griekenland, kwam de droom van een vrij leven onwerkelijk dichtbij. Maar op dat moment wist hij niet hoeveel angst en leed de woeste wateren verborgen hielden.

Na deze getuigenissen wordt een eindeloze lijst met namen van vluchtelingen, die in de Middellandse Zee zijn omgekomen, uitgerold over het middenpad van de kerk. Tienduizend. Konden ook zij het maar navertellen.

Soldaat en vluchteling

Sjaak de Boer (pastoor bij de rooms-katholieke Church of Our Saviour)

Sumai vertelt over zijn ervaringen en draagt zijn gedicht voor.

sluit de herdenking af met een pleidooi voor de bescherming die politiek en religie horen te bieden. De politiek belooft meer dan ze waarmaakt, zegt hij. Daarom moeten juist de geloofsgemeenschappen aan vluchtelingen een warme deken bieden. Volgens De Boer is het geven van een 'bed-badbroodregeling' niet genoeg. Er is ook nood aan *belonging* (het gevoel geven er bij te horen) en *befriending* (vriendschap sluiten). Hij roept op tot een nationaal monument voor de vergeten vluchteling, net als voor de onbekende

soldaat. Een treur-, troost- en herinneringsplek.

Na afloop loopt een kleine stoet, gewikkeld in thermische dekens (zoals vluchtelingen vaak worden ontvangen bij aankomst op het vasteland), naar de Hofvijver om daar bloemen te werpen. Ter nagedachtenis van de overledenen.

De bijeenkomst was een initiatief van het Haags Vredes Initiatief, Stek, Church of Our Saviour en de Duitse kerk. De herdenking is terug te kijken op: kerkindenhaag.nl/vluchtelingen.

Ervaringen en inzichten in coronatijd

(ALS DE CORONACRISIS 2000 JAAR EERDER WAS UITGEBROKEN...)

HET LAATSTE AVONDMAAL...

Wat heeft de coronacrisis tot nu toe gebracht aan inzichten en vernieuwing, maar ook aan gemis? Een online enquête leverde enkele reacties op van individuele kerkgangsters. Daarnaast hadden we telefonisch contact met een aantal organisaties en voorgangers.

De geur van de kerk

Een lezer: 'Behoren tot een geloofsgemeenschap is veel zintuiglijker dan ik voor mogelijk hield. Ik mis de geur van de kerk, het proeven van brood en wijn, het horen van degene die naast me zingt.'

Shop 'til you drop?

Een lezer: 'Ik ben blij dat de kerk mij andere dingen aandraagt dan het "shop 'til you drop". Geestelijke waarden zijn voor mij belangrijker dan materiële waarden, dat is in deze periode sterker geworden.'

Een simpel telefoontje

Ruud Wiegant van het Multicultureel Ontmoetingscentrum Schilderswijk: 'Een simpel telefoontje om te informeren hoe het met iemand gaat is belangrijk, maar ook informatie delen via de website en sociale media is een middel om in contact te blijven.'

Eenzaamheid bij jonge expats

Pastoor Sjaak de Boer van de internationale katholieke gemeenschap The Church of Our Saviour: 'De eenzaamheid is groot: zo is er iemand die beide ouders heeft verloren aan corona en nog niet naar huis heeft kunnen gaan. Of anderen die hun zieke of stervende ouders niet kunnen bezoeken. De emotionele stress bij jongeren is heel groot. Deze periode vraagt daarmee om een heel ander soort pastoraat. De vraag om een biecht is met meer dan 100% toegenomen, maar het zijn vaak meer counselingsgesprekken die ik dan met mensen voer.'

COLOFON

KERK IN DEN HAAG MAANDBLAD
WWW.KERKINDENHAAG.NL WEBSITE

Januari 2021, jaargang 24, nr. 232

Uitgave van de Protestantse Kerk Den Haag, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Den Haag, de Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage Oost en de Rooms-Katholieke parochies Maria Sterre der Zee en De Vier Evangelisten.

Contact: redactie@kerkindenhaag.nl
Tel. 06 123 130 53
hoofdredactie@kerkindenhaag.nl
Tel. 06 4626 69 64
Parkstraat 32, 2514 JK Den Haag

Redactie: Greet Kappers (hoofdredacteur), Irna van der Wekke (tekstredactie), Robert Reijns (eindredacteur), Henk Baars, Henriëtte Boerma, Rob van Essen, Hans Hemmes, Shari van den Hout, Rienk Lanooy, Tom Mikkers, Jan van der Wolf.

Vormgeving:
Pieter van Schouwenburg

Druk: Opmeer Drukkerij bv
Website: ISI Media, isimedia.nl

Advertenties:
kerkindenhaag.nl/adverteren
adverteren@kerkindenhaag.nl
06 123 130 53 (Robert Reijns)

Los postabonnement:
€ 22,50 per kalenderjaar (10 nummers).
Opgave: info@kerkindenhaag.nl
Giften: IBAN NL35 INGB 0007 7749 10

Buiten de kerkmuren

Pastoor Dolf Langerhuizen van de parochie Maria Sterre der Zee: 'We zijn begonnen met het maken van korte filmpjes, waarin we praten met Hage-naars over verschillende onderwerpen. Dat zullen we blijven doen: filmpjes maken van gesprekken met mensen die niet per se kerkelijk betrokken zijn.'

Mozaïek van kerkplekken

Theo Hettema, voormalig voorzitter van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse Kerk Den Haag: 'De coronacrisis versnelt dingen die we anders misschien pas over tien jaar zouden zien, zoals wijkgemeenten die moeten stoppen. Er zullen andere vormen van kerk-zijn komen en de coronacrisis bespoedigt dat. Ik voorzie een "mozaïek van kerkplekken" van wijkgemeenten, pioniersplekken, huiskerken, of misschien een lidmaatschap van een landelijke kerk zonder plaatselijke band. Dat bij elkaar wordt de toekomst van de kerk.'

Financiële nood

Migrantenkerken dreigden financieel in de problemen te komen door de crisis. Shirleni Blanken van Stichting Mara: 'Migrantenkerken konden door de crisis de huur niet langer betalen, hadden geen mogelijkheden om bijvoorbeeld digitaal te collecteren. Maar ook leden zonder papieren dreigden op straat te komen. Hiervoor is een coronanoodfonds opgericht waarop migrantenkerken een beroep kunnen doen. Meer informatie en donaties: steunkerken.nu.'

Eenzaam en vervuild

Jan Grotendorst is projectleider van Over de Drempel, een project voor eenzame mensen in sterk vervuilde woningen. Het is een van de maatjesprojecten van Stek, de diaconale uitvoeringsorganisatie van de Protestantse Kerk Den Haag. Grotendorst: 'Bij dit project hebben we tientallen meldingen meer gekregen dan vorig jaar.'

GREET KAPPERS

Troubadour

TROUBADOUR MARTIJN BREEMAN.
OPNAMEN EN AGENDA OPTREDENS: KERKINDENHAAG.NL

Na de vaccinatie

Ik snap het goed, mijn lieve schat, je bent die kluis'ring meer dan zat en wil zo dolgraag weer op pad of wink'len in de stad, maar voor je 't weet dan moet je plat omdat je 't virus hebt gevat, dus heb geduld, een maand of wat en ik beloof je dat

als straks het doek wordt opgehaald in Diligentia en PePijn en de terrasjes stromen vol voor de cafeetjes op het Plein, gaan jij en ik gezellig samen eten in de Hagedis en vieren dat het virus overwonnen is.

Dan kijkt Flaneur weer heel vertrouwd naar de flaneurs op het Voorhout, dan trekt de boeken- en antiekmarkt weer een boel publiek, dan leidt een bandje blij van zijn met veel lawaai de Uitmarkt in. We compenseren elk gemis wanneer het zover is.

Als straks het doek wordt opgehaald in Diligentia en PePijn en de terrasjes stromen vol voor de cafeetjes op het Plein, gaan jij en ik gezellig samen eten in de Hagedis en vieren dat het virus overwonnen is.

Dus lieve schat, maak je niet dik, want binnenkort gaan jij en ik naar onze huisarts voor een prik en voelen ons bevrijd. Ja, want vanaf dat ogenblik zijn wij bekomen van de schrik en weer behoorlijk in ons schik. Mijn schat, eens komt die tijd.

Als straks het doek wordt opgehaald in Diligentia en PePijn en de terrasjes stromen vol voor de cafeetjes op het Plein, gaan jij en ik gezellig samen eten in de Hagedis en vieren dat het virus overwonnen is.

Op straat de zegen uitdelen, gaat dat lukken?

Verschrikt zegt ze: 'Wil je wát?'

FOTOGRAFIE: TOM MIKKERS

Predikant Tom Mikkers (foto) waagt zich aan een experiment: op straat biedt hij willekeurige voorbijgangers aan om hen te zegenen. Hoe loopt dit af?

Op straat de zegen uitdelen, dat is de uitdaging die ik heb aangenomen. Willekeurig iemand aanspreken met de vraag: 'Wil je gezegend worden?' Ik zie er als een berg tegenop. Ik probeer me voor te stellen hoe het zal zijn als ik mensen

en wilde afvallen. Tim is degene die me hierbij helpt. Ik vraag hem: 'Wat betekent een zegen voor jou?' 'Dat heeft met winnen te maken', zegt hij resoluut. Ik bedenk dan pas dat zege en zegen hetzelfde klinken. Ik had die twee woorden nog nooit met elkaar verbonden. Maar helemaal onlogisch is het niet dat ik in een sportschool dit antwoord krijg. 'Nog een paar kilo eraf; ik ga voor de winst', denk ik erbij, en we vervolgen onze oefeningen.

Een paar dagen voor de lockdown trek ik de stoute schoenen aan. In een winkelstraat spreek ik iemand aan; ik hoop dat ze in ieder geval vriendelijk reageert. Omdat ik ooit leerde dat op Facebook vooral vrouwen

boven de 45 geïnteresseerd zijn in levensbeschouwing, gaan mijn ogen op zoek naar iemand uit deze doelgroep. 'Wil je gezegend worden?', vraag ik aan een mevrouw met een serieuze uitstraling. 'Wil je wát?', zegt ze verschrikt. Het is alsof ik een onbetamelijke vraag heb gesteld. Ik leg uit wat de bedoeling is. Dat mijn verzoek een experiment is. Is het mogelijk om in het wilde weg iemand te zegenen? Het gesprek is ongemakkelijk; er rust geen zegen op. Ik weet ook niet of deze mevrouw op Facebook levensbeschouwelijke berichtjes leest. Ik denk het niet.

Een paar jaar geleden waren er collega-predikanten die knuffels – free hugs – uitdeelden in het winkelcentrum van hun woonplaats. Een vreemde op straat knuffelen – hoewel even ook wat ingewikkelder door corona – is blijkbaar gemakkelijker en warmer dan een zegen aanbieden. Ik moet veel uitleggen: 'Het is een soort wens van boven'; 'Je weet wel, zoals ze in Amerika zeggen: God bless the United States'; 'Ik wil ermee zeggen dat je niet alles in de hand hebt'. Maar of het overkomt?

Plichtigheid

Ik ben geen straatpastor die gemakkelijk ongevraagd religieuze knuffels uitdeelt. Eén voorzichtige poging was genoeg om me dat weer te realiseren. 'De zegen is een plichtigheid', was een oneliner van mijn kerkelijke hoogleraar in de vorige eeuw. Het is een gewijd en ernstig moment. Daar moest ik aan denken toen ik na één mislukte poging mijn experiment staakte. Er zit een gebeurtenis achter, een behoefte ook, en dat geef je dan vervolgens fraai vorm met een groots gebaar. Achter elke zegen gaat een verhaal schuil. Dat verhaal recht doen. Ik geloof dat het daarom gaat.

TOM MIKKERS, VRIJZINNIG PREDIKANT IN WASSENAAR

'Een ongemakkelijk gesprek: er rust geen zegen op'

op straat vraag of ze gezegend willen worden. Als een variant op statements van mensen op straat in tv- of radioprogramma's waarin ze hun mening delen, en even zegenen waar het op staat? Zoals je ooit zag in de Babelbox bij 'Man bijt hond'. De EO had vroeger ook programma's waarin mensen op straat werden bevraagd over hun geloof.

Zege en zegen

Weet een willekeurige voorbijganger eigenlijk wel wat de zegen is? Misschien moet ik mijn voornemen eerst oefenen. Onder het motto 'een gezonde geest in een gezond lichaam' besluit ik te beginnen in de sportschool. Ik was wat zwaarder geworden

Nieuwe gids met migrantenkerken

De kerkenorganisaties Stek en Mara maakten een digitale gids met alle internationale en migrantenkerken uit Den Haag. Dat zijn er veel! In de gids worden, naast contactgegevens, onder andere de voertaal, denominatie, missie en kerkelijke activiteiten genoemd. In 2021 verschijnt de gids ook in een papieren uitgave. Het doel van de gids is om erkenning te geven aan de sociaal-maatschappelijke inzet van deze kerken. Maar ook om desgewenst met de geloofsgemeenschappen kennis te maken.

INFO: HUB-DENHAAG.NL

FOTOGRAFIE: DICK TESKE

Er was afgelopen jaar met Oud en Nieuw geen vreugdevuur, maar de organisatie van het vreugdevuur Duindorp heeft de wijk samen met jongeren uit de buurt in het licht gezet. Een hoopvol begin van 2021.

IN-DRUK

WOORDEN MET DRAAGKRACHT

Dit zijn dagen om vooruit te kijken en op betere tijden te hopen voor ons allemaal. Geen 'kom niet te dichtbij' meer. Geen gedoe in kerken met pijlen en linten, mondkapjes, behelpen met brood en wijn. Geen condoleren op afstand en alsjeblieft weer een huis vol visite! Dit alles geschreven, zet ik even de klok een paar jaar terug. Uit mijn eerste gemeente belt mij een hoogbejaard gemeentelid. Vijfentwintig jaar geleden zag ik haar voor het laatst. 'Rob, ik noteer wat voor mijn begrafenis. Jij gebruikte altijd zo'n mooie tekst bij een uitvaart.' Dat moet de 'absoute' van Huub Oosterhuis zijn, zeg ik. 'Om de laatste eer te brengen aan deze mens ...' begin ik. 'Ja, zo mooi was dat. Kun je die sturen?' Ik herinner me hoe deze tekst mij in een rooms-katholieke uitvaart, begin jaren tachtig vorige eeuw, trof. Sterke woorden, waarin alles gezegd wordt wat gezegd moet worden. Afkomstig uit een milieu waar formuliergebeden verdacht waren – 'van een

briefje bidden' – ben ik gaandeweg gewonnen voor 'sterke' teksten. Ik denk aan het prachtige avondgebed van Luther: 'Heer, blijf bij ons, want het is avond en de nacht zal komen.' Na een vergadering verjaagt zo'n gebed alle onrust en gedoe. Een zegen! De apostel Paulus schrijft niet voor niets 'dat wij niet weten wat wij bidden zullen'. Hij had gelijk, moet ik vaak erkennen. Maar er is een 'wolk van getuigen', de levenden en zij die ons voorgingen. Hun gebeden hebben nog steeds draagkracht. Overmant verdriet mij bij een uitvaart, dan hoef ik niet origineel te zijn. Ik grijp naar een 'sterke' tekst. Een gebed, een lied, woorden met draagkracht. Aan een graf zeg ik: 'Zo bestellen wij ter aarde, aarde tot aarde, stof tot stof – ziende op Hem ...' Bij een Avondmaal aan huis: 'Het brood dat wij breken ...' Woorden die de zieke verbinden met de vierende gemeenschap in de kerk. We komen niet alleen dicht bij Gods hart, maar ook bij Gods volk. Er zijn collega's die aan zulke sterke teksten gaan knutselen. Ze zijn bang voor herhaling, voor sleur.

Alsof originaliteit zonder draagkracht niet snel in sleur kan veranderen.

Het is december in coronatijd en de telefoon gaat. Mijn bejaarde 'absoute-dame' is opgenomen in een verpleeghuis. De dementie maakt het haar onmogelijk om op zichzelf te blijven wonen. Een vriendin vraagt of ik wellicht een keer op bezoek wil gaan. 'Ze heeft het steeds over jou, wat er sindsdien gebeurd is raakt ze kwijt.' Na overleg met een nicht zit ik op haar kamer en er is herkenning! 'Wat hadden we het goed', zegt ze. 'Zal ik bidden?', vraag ik me af. 'Komt dat wel binnen?' Ik breng haar, achter de rollator, naar de conversatiezaal. 'Zal ik je een zegen geven?' vraag ik aarzelend. 'Dat is goed', zegt ze en buigt haar hoofd. Ik leg mijn hand op haar hoofd – gelukkig zijn we alleen – en spreek de priesterlijke zegen uit. Van dat behoeden en dat Aangezicht dat je toe glanst. Na mijn amen glanst ook haar gelaat. Mooi toch, die woorden met draagkracht. Nu zeker vasthouden.

ROB VAN ESSEN